

ІНФОРМАЦІЙНІ ПРАВА ЛЮДИНИ ЯК ОСНОВА ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Перевалова Л.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

Права людини, їх гарантії та захист у суспільстві залишаються важливішою проблемою сучасного світу. Останнім часом найбільшої актуальності набувають інформаційні права, що пов'язано з активним розвитком інформаційного суспільства. Інформація є важливішою складовою життєдіяльності сучасного суспільства. В офіційних документах ООН свобода інформації визначається як основне право людини, критерій усіх видів свободи. Відповідно до резолюції 59 (1) Генеральної Асамблеї ООН 1946 року під свободою інформації мається на увазі право людини повсюдно і безперешкодно збирати, передавати і опубліковувати інформаційні відомості, внаслідок цього вона є основною передумовою досягненню мира і світового прогресу.

Інформаційні права є невід'ємною частиною фундаментальних прав людини, вони були закріплені Загальною декларацією прав людини (10 грудня 1948 р.). Стаття 19 Загальної декларації проголошує, що кожна людина має право на свободу переконань і на вільне їх виявлення; це право включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів. Ці положення зайняли важливе місце у Європейській Конвенції про захист прав людини (4 листопада 1950 р.), яка закріплює право кожного на свободу вираження своєї думки, що включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і поширювати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від державних кордонів.

Діюче українське законодавство не містить визначення поняття «інформаційні права», але за думкою багатьох вчених, це можливості людини задовольняти власні потреби в отриманні, використанні, поширенні, охороні і захисті необхідного для життєдіяльності обсягу інформації.

Серед інформаційних прав головне місце займає право на інформацію Конституція України (ст.34) гарантує кожному право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Крім загального визначення права людини на інформацію є низка інших інформаційних прав і свобод, що закріплюються конституційними нормами. Зрозуміло, що Конституція України закріплює основний зміст прав і свобод в інформаційній сфері, але їх конкретизація відображається в низці інших нормативно-правових актів. Базовим є Закон України «Про інформацію», який встановлює, що право на інформацію передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів. Однак, на законодавчому рівні встановлюються й певні обмеження у реалізації права на інформацію, яке не повинно порушувати права, свободи і законні інтереси інших громадян, юридичних осіб, держави та суспільства в цілому.